TARİH Sınıf-10

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

ANADOLU'NUN JEOPOLİTİĞİ

Jeopolitik; bir yerin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politikadır. Örneğin Anadolu'nun üç kıtanın kesiştiği bir noktada bulunması, burada kurulan devletlerin, bölge ticaret yollarını hâkimiyet altına alma politikası uygulamalarına sebep olmuştur. Buradan hareketle coğrafyanın, devletlerin siyasi politikalarında belirleyici olduğu söylenebilir.

Anadolu; coğrafi konumu, geçiş yolları üzerinde bulunması, iklimi, su kaynakları ve yarımada şeklinde olması gibi özellikleri sayesinde tarihin ilk dönemlerinden itibaren yerleşim için ideal bir bölge olmuştur. Anadolu'nun bu özelliklerinin de etkisiyle XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bölgeye, Oğuz göçleri artarak devam etmiş ve buna bağlı olarak Anadolu'nun Türkleşmesi hızlanmıştır. Anadolu'nun Türkleşmesi, dünya tarihi bakımından önemli bir olgudur.

Anadolu, Türklerin fethinden önce Bizans-Sasani ve Bizans-Arap mücadeleleri nedeniyle savaş alanı hâline gelmiş ve bölgede nüfus oldukça seyrekleşmiştir. Anadolu'da Türk hâkimiyetinin sağlanmasıyla birlikte bölgeye kitleler hâlinde Türkmen göçleri başlamış ve bölgenin etnik yapısında Türkler çoğunluğu oluşturmuştur. Ancak Anadolu'ya giren Türkler Batı Anadolu kıyılarına kadar ilerleme fırsatı bulsa da Haçlı Seferleri sonrasında iç bölgelere çekilmek zorunda kalmıştır. Türk göçleri sırasında Bizans egemenliğinde bulunan Anadolu'daki gayrimüslimler; Bizans'taki taht kavgalarından, idarecilerin keyfî uygulamalarından, kargaşa ortamından ve alınan ağır vergilerden bunalarak Bizans'a karşı cephe almıştı. Bu nedenle Anadolu'da Bizans hâkimiyetinde yaşayan halk, Türk egemenliğini direnmeden kabul etmiştir. Bu durumun gerçekleşmesinde, Bizans'ın Anadolu'daki pek çok kavmi Ortodoks olmaya zorlaması da etkili olmuştur.

Anadolu coğrafyasında XIII. yüzyıl boyunca yaşanan siyasi ve sosyal gelişmeler, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşuna giden sürecin açıklanmasında önemli rol oynamıştır. 1335'e kadar Anadolu'da Moğol baskısı altında olan Türk boyları, batı yönünde genişlemeye devam etmiştir. Fırsat buldukça dengeleri de gözeterek siyasileşme yoluna giden boylar, bağımsızlıklarını ilan ederek birer birer beyliklerini kurmaya başlamıştır.

SORULAR

1- Moğol istilası sonrası Anadolu'nun siyasi durumu için aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

A) Anadolu Moğol baskısı altındadır.

B) Anadolu 'da sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır.

C) Türkiye Selçuklu Sultanları üzerinde Moğollar siyasi baskı kurmuştur.

D) Moğollar Anadolu'daki siyasal birliği parçalamıştır.

E) Moğol etkisindeki Türkler benliklerini kaybetmiştir.

Cevap: E

2- Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında Anadolu'nun siyasi yapısı aşağıdakilerden hangisi ile ifade edilebilir?

A) Türkiye Selçuklu Devleti Anadolu'da siyasi birliğini sağlamıştır.

B) Bizans İmparatorluğu Anadolu'ya hakim durumdadır.

C) Karamanoğulları Anadolu'ya egemendir.

D) Anadolu'da siyasi birlik bulunmamaktadır.

E) İlhanlılar Anadolu'nun tamamına hakimdir.

Cevap: D

3- Osmanlı Beyliği'nin ortaya çıkışını XIII. yüzyılın ikinci yarısında Orta Anadolu'daki gelişmeler ve Batı Anadolu'da Bizans ucunda Türk Beyliklerinin kuruluşu süreci içinde incelemek gerekir. Bu süreçte Anadolu'da yaşanan demografik değişimler, Türkmenlerin Anadolu'ya sürekli göçleri, Moğolların Anadolu'yu istilası, Anadolu'nun dünya ticaret yolları üzerinde olması Osmanlı Beyliği'nin kuruluşuna zemin hazırlamıştır.

Verilen bilgilere göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Anadolu'nun nüfus yapısı değişmiştir.

B) Osmanlı Beyliği Bizans sınırında kurulan bir Türk beyliğidir.

C) XIII. yüzyılda Anadolu'da tek hakim güç Bizans İmparatorluğu 'dur.

D) Anadolu uluslararası ticaret için elverişli bir konuma sahiptir.

E) Moğolların baskısı Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu hızlandırmıştır.

Cevap: C